

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ СУТНОСТІ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Кислюцаєва М. В.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Семенов А. В.

к. держ.упр., доц. кафедри ТДП, Сумський державний університет

Діяльність місцевого самоврядування спрямовується на забезпечення потреб та інтересів територіальної громади. При цьому лише законодавчо закріплена підзвітність та відповідальність органів місцевого самоврядування перед територіальною громадою. Але практична реалізація даного принципу є проблематичною у зв'язку з законодавчими прогалинами у даній сфері. Саме тому дане питання є актуальним на сьогоднішній день, а його вирішення є важливим для підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування, а отже й якіснішого забезпечення інтересів територіальної громади.

Метою даних тез доповіді є розкриття теоретичного аспекту сутності громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування.

В різний час до даної проблеми звертались такі науковці: А. Крупник, В. Латишева, О. Полтараков, О. Смоляров, Д. Сухінін та інші.

Реалізація функцій органів місцевого самоврядування спрямована на забезпечення потреб територіальної громади. При цьому для належного рівня виконання органами місцевого самоврядування їх функцій, а отже гідного рівня забезпечення потреб членів територіальної громади необхідно здійснювати контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування. Оптимальним варіантом може стати здійснення громадського контролю. При цьому поняття «громадський контроль» не є нормативно закріпленим, а тому є предметом обговорення та досліджень. Так, на думку О. Полтаракова, громадський контроль – це система відносин громадянського суспільства з державою, яка ґрунтується на підзвітності органів державної виконавчої влади органам державної законодавчої влади (парламентський контроль) недержавним структурам («третьому сектору» та ЗМІ) [1]. А. Крупник визначає громадський контроль як громадську оцінку ступеня виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами їх соціальних завдань, дотримання певних соціальних норм [2, с. 113]. Тоді як Д. Сухінін, визначає, що громадський контроль – це вид соціального контролю, що здійснюється як окремим громадянами, так й їх об'єднаннями з метою контролю за дотриманням законодавства, врахуванням інтересів громадян при прийнятті та реалізації управлінських рішень, прозорості діяльності органів влади всіх рівнів [3, с. 239]. Таким чином громадським контролем можна визначити контроль зі сторони громадянського суспільства за діяльністю органів публічної влади щодо реалізації їх функцій, з метою дотримання прав та законних інтересів громадян.

Громадський контроль можливо здійснювати у будь – якій сфері державної політики, а також за загальною діяльністю органів державної влади або місцевого самоврядування. Таким чином об'єктом громадського контролю є діяльністю органів державної влади або місцевого самоврядування. Тому громадським контролем за діяльністю органів місцевого самоврядування є контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування щодо реалізації їх функцій, з метою дотримання прав та законних інтересів територіальної громади. При цьому

виходячи із спрямування діяльності органів місцевого самоврядування на задоволення інтересів територіальної громади, то в більшості випадків суб'єктом громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування є територіальна громада, її частина або окремі особи.

Метою громадського контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування відповідних функцій є контроль за дотриманням законності, доцільності та ефективності управлінських рішень та спрямування діяльності в інтересах територіальної громади. Відповідно для досягнення цієї мети здійснення громадського контролю має базуватися на принципах законності, верховенства права, гласності, доцільності та ефективності. Так, дані принципи визначають загальну спрямованість функціонування демократичної та правової держави, в тому числі й діяльності органів місцевого самоврядування. Таким чином, громадський контроль має спрямовуватись на досягнення максимального результату щодо діяльності органів місцевого самоврядування, з паралельним дотриманням принципів існування громадського контролю як інституту правової держави.

Формами громадського контролю можна визначати зовнішні способи здійснення громадського контролю. Так, до форм контролю за органами місцевого самоврядування перш за все можна віднести заходи спрямовані на збір інформації щодо відповідності інтересам територіальної громади. До даної сукупності форм належать: соціальні опитування, публікації у ЗМІ, участь громадськості у роботі органів місцевого самоврядування, аналіз звернень громадян. Окремо, варто визначити форму передбачену ст. 13 Закону України «Про місцеве самоврядування» — громадські слухання, що закріплює право територіальна громада проводити громадські слухання - зустрічатися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування [4]. Окремою групою можна виділити активні форми контролю спрямовані на скасування та зупинення неправомірних рішень органів чи посадових осіб, а також на притягнення до відповідальності. Також, О. Смоляр визначає, що вплив суб'єктів громадського контролю на органи та посадових осіб місцевого самоврядування можливий у таких формах: а) громадська думка; б) визнання в судовому порядку рішень, дій чи бездіяльності органів, посадових осіб незаконними; в) здатність до індивідуальних чи колективних дій протестного характеру з метою захисту власних інтересів; г) агітація «за» чи «проти» для отримання голосів виборців на виборах, місцевому референдумі для відкликання депутата місцевої ради [5, с. 95].

В той же час здійснення громадського контролю є проблемним в аспекті практичної реалізації, адже дане питання не є нормативно закріпленим та визначеним. Теоретично здійснення громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування має бути засноване на принципі передбаченим ст. 4 Закону України «Про місцеве самоврядування», що передбачає підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб [4]. В той же час, жодного нормативного закріплення на сьогоднішній день не існує, що спричиняє обмеження прав громадян на здійснення громадського контролю загалом.

Таким чином, громадським контролем за діяльністю органів місцевого самоврядування є контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування щодо реалізації їх функцій, з метою дотримання прав та законних інтересів

територіальної громади. Об'єктом громадського контролю в даному випадку є діяльність органів місцевого самоврядування, а суб'єктом територіальна громада та окремі її особи та їх об'єднання. В той же час громадський контроль не є визначеним та закріпленим на законодавчому рівні, що зумовлює обмеження прав громадян. Тому постає необхідність прийняття нормативно – правового акту з метою регулювання суспільних відносин в сфері громадського контролю та закріплення основних положень, щодо поняття «громадський контроль», об'єктного та суб'єктного складу та форм здійснення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Полтораков О. Громадський контроль над «силовими» структурами в Україні : проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / О. Полтораков // Національний інститут проблем міжнародної безпеки. Публікації. – Режим доступу : <http://www.niisp.org.ua/default~38.php>.

2. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; наук.-ред. колегія : Ф.В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : ІАДУ, 2011. – Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. колегія : В.М. Князев (співголова), І.В. Розпутенко (співголова) та ін. – 2011. – 748 с.

3. Сухінін Д.В. Громадський контроль у системі надання послуг населенню: основні напрями, складові та завдання / Д.В. Сухінін // Ефективність державного управління. - 2014. - Вип. 38. - С. 238-243.

4. Про місцеве самоврядування [Електронний ресурс] : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97%D0%B2%D1%80/conv/paran115#n115>.

5. Смоляр О.А. Громадський контроль у сфері місцевого самоврядування: теорія і практика / О. А. Смоляр // Проблеми законності. - 2014. - Вип. 125. - С. 91-99.